

« Οικολογικά SMS
από την αρχαία αγορά»

«Με το Φειδία, το φιδάκι,
στο αρχαίο μαγαζάκι».

Το εκπαιδευτικό αυτό πακέτο δημιουργήθηκε
από τα μέλη της Παιδαγωγικής Ομάδας
του ΚΠΕ Φιλίππων.

Περιλαμβάνει :

α) τεύχος, β) φύλλα δραστηριοτήτων, γ) παραμύθι, δ)
DVD

Αποτελεί εκπαιδευτικό υλικό
των προγραμμάτων του κέντρου μας :
« Με το Φειδία, το φιδάκι, στο αρχαίο μαγαζάκι »
και « Οικολογικά SMS από την αρχαία αγορά »
Στο τεύχος, εκτός από ιστορικά και θεωρητικά
στοιχεία, υπάρχουν και οι οδηγίες για τη
χρησιμοποίηση
των φυλλαδίων με τις δραστηριότητες.

Οι δραστηριότητες δίνονται
με τον τρόπο που υλοποιούνται στο ΚΠΕ Φιλίππων.
Στόχος μας είναι το υλικό αυτό να αποτελέσει αφορμή
για συζήτηση στην τάξη και προβληματισμό σε
εκπαιδευτικούς και παιδιά, πάνω σε θέματα
κατανάλωσης

και των επιπτώσεων που αυτή έχει στο περιβάλλον.

Οι προτάσεις μας αυτές άλλωστε μπορούν να
στηρίξουν τους εκπαιδευτικούς στην υλοποίηση
σχετικών προγραμμάτων Περιβαλλοντικής
Εκπαίδευσης.

Είναι σίγουρα ενδεικτικές και μπορούν να
εμπλουτιστούν και φυσικά να ξεπεραστούν κατά πολύ
από τη φαντασία και τη δημιουργικότητα των
συναδέλφων και των παιδιών που θα καταπιαστούν με
το θέμα

**Καλή δύναμη
Και καλή επιτυχία στο έργο σας.**

«Με το Φειδία, το φιδάκι, στο αρχαίο μαγαζάκι».

Οι γενικοί στόχοι του προγράμματος αυτού είναι οι ακόλουθοι:

Τα παιδιά

- Να γνωρίσουν το ιστορικό και αρχαιολογικό περιβάλλον της περιοχής και ειδικότερα την αγορά των αρχαίων Φιλίππων.
- Να αντιληφθούν τη συμβατότητα των δραστηριοτήτων της αρχαίας αγοράς με το φυσικό τους περιβάλλον.
- Να γνωρίσουν ένα αειφορικό μοντέλο ζωής.
- Να συγκρίνουν τη διαχείριση του περιβάλλοντος την εποχή εκείνη με τη σημερινή.
- Να εντοπίσουν προβλήματα σε μια σύγχρονη αγορά και να προτείνουν λύσεις για μια πιο αποτελεσματική και φιλική προς το περιβάλλον οργάνωση αγοράς. Απώτερος στόχος είναι οι μαθητές και μαθήτριες να απορρίψουν αρνητικά πρότυπα καταναλωτισμού, διαμορφώνοντας μια πιο οικολογική συμπεριφορά.
- Να εκτιμήσουν την αξία των αρχαίων μνημείων και επομένως να υιοθετήσουν μια στάση υπευθυνότητας και σεβασμού σε κάθε μορφή πολιτιστικής κληρονομιάς του παρελθόντος.
- Να μάθουν να συνεργάζονται σε ομάδες, αποκτώντας ομαδικό πνεύμα.
- Τέλος, να γίνουν οι ίδιοι οι συμμετέχοντες πρέσβεις αειφορικής καταναλωτικής συμπεριφοράς.

Η αναλυτική περιγραφή του προγράμματος είναι η εξής:

- Υποδοχή των μαθητών/μαθητριών στο χώρο του ΚΠΕ. Ξεναγήση και σύντομη ενημέρωση σχετικά με το ρόλο και τα προγράμματα του ΚΠΕ.
- Παιχνίδια γνωριμίας, επαφής και επικοινωνίας.
- Γνωριμία με την περιοχή μέσω της προβολής ταινίας κινουμένων σχεδίων.
- Χωρισμός σε ομάδες.
- Ένας αρχαίος Έλληνας (μεταμφιεσμένος) μεταφέρει τα παιδιά στην αρχαία εποχή, βάζει τον προβληματισμό και δίνει την αφορμή για την έναρξη του κυρίως προγράμματος.
- Οι μαθητές-μαθήτριες ανά ομάδες αναπαριστούν την αρχαία εποχή με δημιουργία κειμένου, δραματοποίησης ή εικαστικών.
- Με τη βοήθεια καρτελών (πριν-τώρα) δίνεται η αλυσίδα διαχείρισης των προϊόντων στην αρχαία και τη σημερινή εποχή.
- Με τη βοήθεια γαντόκουκλας σε κουκλοθέατρο, δημιουργία κώδικα σωστής συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων πεδίου.
- Παραλαβή του εκπαιδευτικού-υποστηρικτικού υλικού από τις ομάδες. Μετάβαση με λεωφορείο στον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων.
- Παιχνίδι «κυνήγι του κρυμμένου θησαυρού» για τον εντοπισμό της αρχαίας αγοράς.
- Μέσω του εκπαιδευτικού υλικού του κέντρου (παραμύθι- καρτέλες αντιστοίχισης) ολοκληρώνεται η γνωριμία με την λειτουργία της αρχαίας αγοράς (επαγγέλματα, προϊόντα, μέσα παραγωγής, μεταφοράς, συσκευασίας, συντήρησης ...) και η σύγκριση με την αντίστοιχη σημερινή.
- Εντοπισμός μέσω συζήτησης και παιχνιδιών των διαφορών που υπάρχουν στη λειτουργία των δύο αγορών αλλά και των επιπτώσεων που έχουν αυτές στο περιβάλλον. Συμπλήρωση των φυλλαδίων εργασίας .
- Προτάσεις για επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με την παραγωγή, διακίνηση και κατανάλωση των προϊόντων.
- Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων, μέσω εικαστικών δραστηριοτήτων (αφίσα...) και δραματοποίησης. Με αυτό τον τρόπο θα γίνεται και η αξιολόγηση του προγράμματος.

« Οικολογικά SMS από την αρχαία αγορά»

Οι γενικοί στόχοι του προγράμματος αυτού είναι οι ακόλουθοι:

Τα παιδιά

- Να γνωρίσουν το ιστορικό και αρχαιολογικό περιβάλλον της περιοχής και ειδικότερα την αγορά των αρχαίων Φιλίππων.
- Να αντιληφθούν τη συμβατότητα των δραστηριοτήτων της αρχαίας αγοράς με το φυσικό τους περιβάλλον.
- Να γνωρίσουν ένα αειφορικό μοντέλο ζωής.
- Να συγκρίνουν τη διαχείριση του περιβάλλοντος την εποχή εκείνη με τη σημερινή.
- Να εντοπίσουν προβλήματα σε μια σύγχρονη αγορά και να προτείνουν λύσεις για μια πιο αποτελεσματική και φιλική προς το περιβάλλον οργάνωση αγοράς. Απώτερος στόχος είναι οι μαθητές και μαθήτριες να απορρίψουν αρνητικά πρότυπα καταναλωτισμού, διαμορφώνοντας μια πιο οικολογική συμπεριφορά.
- Να εκτιμήσουν την αξία των αρχαίων μνημείων και επομένως να υιοθετήσουν μια στάση υπευθυνότητας και σεβασμού σε κάθε μορφή πολιτιστικής κληρονομιάς του παρελθόντος.
- Να μάθουν να συνεργάζονται σε ομάδες, αποκτώντας ομαδικό πνεύμα.
- Τέλος, να γίνουν οι ίδιοι οι συμμετέχοντες πρέσβεις αειφορικής καταναλωτικής συμπεριφοράς.

Η αναλυτική περιγραφή του προγράμματος είναι η εξής:

- Υποδοχή των μαθητών/μαθητριών στο χώρο του ΚΠΕ. Ξενάγηση και σύντομη ενημέρωση σχετικά με το ρόλο και τα προγράμματα του ΚΠΕ.
- Παιχνίδια γνωριμίας, επαφής και επικοινωνίας.
- Γνωριμία με την περιοχή μέσω της προβολής ταινίας κινουμένων σχεδίων.
- Χωρισμός σε ομάδες.
- Ένας αρχαίος Έλληνας (μεταμφιεσμένος) μεταφέρει τα παιδιά στην αρχαία εποχή, βάζει τον προβληματισμό και δίνει την αφορμή για την έναρξη του κυρίως προγράμματος.
- Οι μαθητές-μαθήτριες ανά ομάδες αναπαριστούν την αρχαία εποχή με δημιουργία κειμένου, δραματοποίησης ή εικαστικών.
- Με τη βοήθεια καρτελών (πριν-τώρα) δίνεται η αλυσίδα διαχείρισης των προϊόντων στην αρχαία και τη σημερινή εποχή.
- Με τη βοήθεια γαντόκουκλας σε κουκλοθέατρο, δημιουργία κώδικα σωστής συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων πεδίου.
- Παραλαβή του εκπαιδευτικού-υποστηρικτικού υλικού από τις ομάδες. Μετάβαση με λεωφορείο στον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων.
- Παιχνίδι «κυνήγι του κρυμμένου θησαυρού» για τον εντοπισμό της αρχαίας αγοράς.
- Μέσω του εκπαιδευτικού υλικού του κέντρου (παραμύθι- καρτέλες αντιστοίχισης) ολοκληρώνεται η γνωριμία με την λειτουργία της αρχαίας αγοράς (επαγγέλματα, προϊόντα, μέσα παραγωγής, μεταφοράς, συσκευασίας, συντήρησης ...) και η σύγκριση με την αντίστοιχη σημερινή.
- Εντοπισμός μέσω συζήτησης και παιχνιδιών των διαφορών που υπάρχουν στη λειτουργία των δύο αγορών αλλά και των επιπτώσεων που έχουν αυτές στο περιβάλλον. Συμπλήρωση των φυλλαδίων εργασίας .
- Μετακίνηση με λεωφορείο στη σύγχρονη αγορά. Έρευνα σχετικά με την λειτουργία της σύγχρονης αγοράς (επαγγέλματα, προϊόντα, μέσα παραγωγής, μεταφοράς, συσκευασίας, συντήρησης κτλ)
- Συζήτηση - διεξαγωγή συμπερασμάτων από τη σύγκριση των δύο αγορών. Προτάσεις για επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με την παραγωγή, διακίνηση και κατανάλωση των προϊόντων.
- Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων μέσω εικαστικών δραστηριοτήτων (αφίσα...), δραματοποίησης ή παιχνιδιού ρόλων. Με αυτό τον τρόπο θα γίνεται και η αξιολόγηση του προγράμματος.

ΦΙΛΙΠΠΟΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Λίγα λόγια για την ιστορία των Φιλίππων

Στη μέση περίπου της διαδρομής Καβάλας Δράμας απλώνονται τα ερείπια της κατεστραμμένης πόλης των Φιλίππων. Ο κάμπος μπροστά της, που φτάνει ως τους πρόποδες του Παγγαίου, στην αρχαιότητα ήταν έλη, τα γνωστά τενάγη των Φιλίππων.

Ο τόπος κατοικήθηκε και γνώρισε ακμή ήδη από τα ελληνιστικά χρόνια και η ιστορία του συνεχίστηκε στα ρωμαϊκά και τα Βυζαντινά χρόνια. Από' δω πέρασαν μεγάλοι στρατοί, σπουδαιίοι στρατηγοί, άντρες σοφοί, απόστολοι, αλλά και έζησαν άνθρωποι απλοί που αγάπησαν τη ζωή και το ωραίο και δημιούργησαν πολιτισμό.

Η ιστορία των Φιλίππων αρχίζει στα 360/359 π.Χ., όταν Έλληνες άποικοι από τη Θάσο, ήρθαν και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή, κτίζοντας την πρώτη μικρή πόλη, με το όνομα Κρηνίδες. Το όνομα αυτό οφείλεται στα άφθονα νερά που πηγάζουν ολόγυρα στην περιοχή. Δεν ήταν όμως μόνο η

εύφορη γη που προσέλκυσε τους Θάσιους. Η γη αυτή έκρυβε μεταλλεία χρυσού πίσω από την Ακρόπολη. Με την κατοχή και την εκμετάλλευσή τους οι Θάσιοι κυκλοφόρησαν νέα νομίσματα, χρυσά και χάλκινα, που είχαν για κύρια παράσταση το κεφάλι του Ηρακλή και στην πίσω πλευρά ένα τρίποδα ή άλλες φορές ένα τόξο με ρόπαλο. Τέσσερα χρόνια αργότερα, στα 356 π.Χ., οι Κρηνίδες, ζήτησαν προστασία από τον Φίλιππο, γιατί κινδύνευαν από θρακικές επιδρομές. Ο βασιλιάς Φίλιππος, εκμεταλλευόμενος την ευκαιρία, καταλαμβάνει την πόλη, την εποίκιζει με Μακεδόνες και της δίνει το όνομά του. Οι Φίλιπποι είναι μία από τις κύριες πόλεις του Μακεδονικού βασιλείου με οικονομική ακμή αλλά και ιδιαίτερα προνόμια

Τότε χτίζονται τα μνημειακά τείχη και το θέατρο. Ταυτόχρονα, ο Φίλιππος εκμεταλλεύεται

τα χρυσωρυχεία της περιοχής και εγκαθιστά το βασιλικό νομισματοκοπείο, όπου κόπηκε το περίφημο νόμισμα, το φιλίππειον, με την παράσταση του δαφνοσκεπή Απόλλωνα από την μια πλευρά και άρμα με δύο άλογα από την άλλη.

Στα μακεδονικά χρόνια εκτελείται και ένα τεράστιο πλουτοπαραγωγικό έργο: αποξηράνθηκε ένα μεγάλο μέρος της πεδιάδας, που ως τότε ήταν σκεπασμένη με νερά και έλη. Το έργο είχε σαν αποτέλεσμα επιπλέον και την καλύτερευση του κλίματος της περιοχής.

Δυστυχώς από τα δημόσια κτήρια, τα ιερά και τις κατοικίες και της μακεδονικής πόλης, όπως άλλωστε και της πόλης των Θασίων, δεν έχει απομείνει τίποτα, γιατί όλα καλύφθηκαν από τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα των ρωμαϊκών και παλαιοχριστιανικών χρόνων.

Στα ρωμαϊκά χρόνια η πόλη των Φιλίππων γνωρίζει άνθηση, καθώς η μεγάλη εμπορική οδός Εγνατία, που συνδέει το Δυρράχιο με την Κων/πολη, τη διασχίζει.

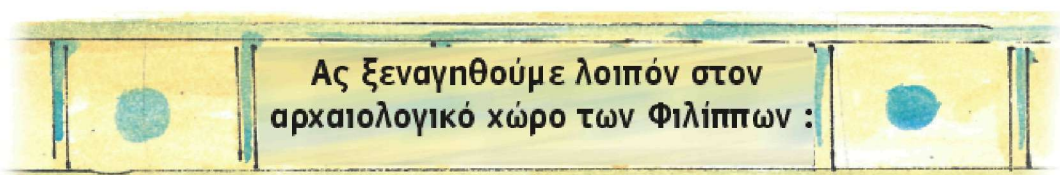
Το 42 π.Χ., έξω από το δυτικό τείχος της πόλης, τα στρατεύματα των αυτοκρατορικών Ρωμαίων, του Αντώνιου και του Οκταβιανού, νικούν τις δυνάμεις των Δημοκρατικών, με αρχηγούς τον Βρούτο και τον Κάσιο. Η ήττα αυτή των δημοκρατικών σφράγισε το τέλος της δημοκρατίας στη Ρώμη. Έτσι η μάχη των Φιλίππων αποτέλεσε σταθμό για την ιστορία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας αλλά και για την πόλη των Φιλίππων: οι Φίλιπποι μετατρέπονται σε ρωμαϊκή αποικία, όπου εγκαταστάθηκαν ρωμαίοι άποικοι και βετεράνοι στρατιώτες. Οι παλιοί κάτοικοι βέβαια δεν εξαφανίζονται, το ελληνικό, όπως και το θρακικό στοιχείο, εξακολουθεί να υπάρχει. Η αποικία έχει χαρακτήρα αγροτικό και περιλαμβάνει εκτός από την πόλη και 15 τουλάχιστον κώμες καθώς επίσης και αγροκίες και αγροκτήματα. Η ρωμαϊκή πόλη άκμασε όλο τον 2^ο και 3^ο μ.Χ. αιώνα.

Το 49/50 μ.Χ. ο Απόστολος Παύλος ιδρύει εδώ την πρώτη χριστιανική εκκλησία της Ευρώπης. Με την επικράτηση του Χριστιανισμού οι Φίλιπποι μετατρέπονται σε κέντρο χριστιανικής λατρείας, η πόλη ξαναβρίσκει τον ελληνικό της χαρακτήρα και τα ερείπια των ρωμαϊκών χρόνων καλύπτονται με μεγαλοπρεπείς εκκλησίες. Η νέα χριστιανική θρησκεία χρησιμοποιεί σαν γλώσσα την ελληνική, εκτοπίζοντας τη λατινική των Ρωμαίων αποίκων.

Από τον 6° και 7° μ.Χ. αιώνα η πόλη αρχίζει να παρουσιάζει σημεία παρακμής. Τα κτίρια καταστρέφονται από σεισμούς και οι κάτοικοι εγκαταλείπουν την πόλη και συγκεντρώνονται στην ακρόπολη. Από τον 8° αι. μετατρέπονται σε ισχυρό Βυζαντινό φρούριο. Ακολουθεί περίοδος σλαβικών επιδρομών και η παρακμή και εγκατάλειψη ολοκληρώνονται τον 15° με την κατάκτηση της περιοχής από τους Οθωμανούς.

Ας ξεναγηθούμε λοιπόν στον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων :

Ξεκινούμε από το χώρο του εκδοτηρίου εισιτηρίων του αρχαιολογικού χώρου. Παίρνουμε το μονοπάτι που μας οδηγεί στ' απομεινάρια ενός σημαντικού πολιτισμού. Πρώτος σταθμός μας ένα σπουδαίο **αρχαίο θέατρο**, από τα πιο μεγάλα της Ελλάδας. Είναι ένα θέατρο πολύ παλιό. Κατασκευάστηκε μάλλον από τον Φίλιππο τον Β'. Φανταστείτε το γεμάτο από κόσμο που διψά για γνώση και ψυχαγωγία. Φωνές γιουχαΐσματα, χειροκροτήματα... Κι ύστερα, στα ρωμαϊκά χρόνια να παίρνει τη μορφή αρένας, για να καλύψει τις ανάγκες μιας άλλης εποχής : θηριομαχίες, μονομαχίες, κυνήγια. Παραστάσεις όμως δίνονται εδώ ακόμη και σήμερα κάθε καλοκαίρι.

Συνεχίζουμε τον περίπατο ανάμεσα σε αρχαίες πέτρες και κολόνες. Στην κορυφή του λόφου διακρίνουμε τα **τείχη** της ακρόπολης και έναν Βυζαντινό **πύργο**. Τα τείχη ξεκινούν από το λόφο, περιβάλλουν τις πλαγιές του και ένα μεγάλο μέρος της πεδιάδας, φτάνοντας τα 3,5 χλμ μήκος. Πρώτη φάση κατασκευής τους τα χρόνια του Φιλίππου και δεύτερη αυτά του Ιουστινιανού.

Στις πλαγιές, κάτω από τα βράχια της ακρόπολης, υπάρχουν **ιερά** διαφόρων θεοτήτων. Είναι αφιερωμένα σε θεότητες ρωμαϊκές, θρακικές, ανατολίτικες, αλλά δεν λείπει και το σημείο του σταυρού, σύμβολο του Χριστιανισμού. Τα πιο χαρακτηριστικά : το ιερό με τις τρεις κόγχες, το ιερό της Αρτέμιδος με τις 90 παραστάσεις της θεάς σκαλισμένες πάνω στα βράχια.

Αυτό που όμως δεσπόζει στο χώρο εδώ είναι τα ερείπια ενός Βυζαντινού ναού, της **Βασιλικής Α'**, όπως τη λένε οι αρχαιολόγοι. Ένα ορθογώνιο με δυο σειρές από 15 κίονες που χωρίζουν το ναό σε τρία μέρη (κλίτη). Βλέπουμε πόσο όμορφα, διακοσμημένα με φύλλα ακάνθου, είναι τα κιονόκρανα κορινθιακού ρυθμού.

Πολύ κοντά στο αρχαιολογικό Μουσείο έχουμε τα απομεινάρια ενός ακόμη ναού του 6ου αι. μ.Χ., που κι αυτός ανήκει στον τύπο της **Βασιλικής** (η λεγόμενη Βασιλική Γ'). Ξεχωρίζει ιδιαίτερα η κόγχη του ιερού. Στο δάπεδό της διακρίνουμε πολυτελή ψηφιδωτά. Ο διάκοσμός της συμπληρωνόταν από τοιχο-γραφίες, γλυπτά και βιτρώ στα παράθυρα. Δυστυχώς την κατάστρεψε ο σεισμός του 7^{ου} αιώνα, όπως άλλωστε και τον προηγούμενο ναό.

Κατευθυνόμαστε προς τον αρχαιολογικό χώρο που βρίσκεται στα νότια, κάτω από το δρόμο. Κάτω περίπου από τη Βασιλική

Από τον 6^ο και 7^ο μ.Χ. αιώνα η πόλη αρχίζει να παρουσιάζει σημεία παρακμής. Τα κτίρια καταστρέφονται από σεισμούς και οι κάτοικοι εγκαταλείπουν την πόλη και συγκεντρώνονται στην ακρόπολη. Από τον 8^ο αι. μετατρέπονται σε ισχυρό βυζαντινό φρούριο. Ακολουθεί περίοδος σλαβικών επιδρομών και η παρακμή και εγκατάλειψη ολοκληρώνονται τον 15^ο με την κατάκτηση της περιοχής από τους Οθωμανούς.

Ξεκινούμε από το χώρο του εκδοτηρίου εισιτηρίων του αρχαιολογικού χώρου. Παίρνουμε το μονοπάτι που μας οδηγεί στ' απομεινάρια ενός σημαντικού πολιτισμού. Πρώτος σταθμός μας ένα σπουδαίο **αρχαίο θέατρο**, από τα πιο μεγάλα της Ελλάδας. Είναι ένα θέατρο πολύ παλιό. Κατασκευάστηκε μάλλον από τον Φίλιππο τον Β'. Φανταστείτε το γεμάτο από κόσμο που διψά για γνώση και

ψυχαγωγία. Φωνές γιουχαΐσματα, χειροκροτήματα... Κι ύστερα, στα ρωμαϊκά χρόνια να παίρνει τη μορφή αρένας, για να καλύψει τις ανάγκες μιας άλλης εποχής : θηριομαχίες, μονομαχίες, κυνήγια. Παραστάσεις όμως δίνονται εδώ ακόμη και σήμερα κάθε καλοκαίρι.

Συνεχίζουμε τον περίπατο ανάμεσα σε αρχαίες πέτρες και κολόνες. Στην κορυφή του λόφου διακρίνουμε τα **τείχη** της ακρόπολης και έναν βυζαντινό **πύργο**. Τα τείχη ξεκινούν από το λόφο, περιβάλλουν τις πλαγιές του και ένα μεγάλο μέρος της πεδιάδας, φτάνοντας τα 3,5 χλμ μήκος. Πρώτη φάση κατασκευής τους τα χρόνια του Φιλίππου και δεύτερη αυτά του Ιουστινιανού.

Στις πλαγιές, κάτω από

τα βράχια της ακρόπολης, υπάρχουν **ιερά** διαφόρων θεοτήτων. Είναι αφιερωμένα σε θεότητες ρωμαϊκές, θρακικές, ανατολίτικες, αλλά δεν λείπει και το σημείο του σταυρού, σύμβολο του Χριστιανισμού. Τα πιο χαρακτηριστικά : το ιερό με τις τρεις κόγχες, το ιερό της Αρτέμιδος με τις 90 παραστάσεις της θεάς σκαλισμένες πάνω στα βράχια.

Αυτό που όμως δεσπόζει στο χώρο εδώ είναι τα ερείπια ενός βυζαντινού ναού, της **Βασιλικής Α'**, όπως τη λένε οι αρχαιολόγοι. Ένα ορθογώνιο με δυο σειρές από 15 κίονες που χωρίζουν το ναό σε τρία μέρη (κλίτη). Βλέπουμε πόσο όμορφα, διακοσμημένα με φύλλα ακάνθου, είναι τα κιονόκρανα κορινθιακού ρυθμού.

Πολύ κοντά στο αρχαιολογικό Μουσείο έχουμε τα απομεινάρια ενός ακόμη ναού του βυζαντινού αιώνα, που κι αυτός ανήκει στον τύπο της **Βασιλικής** (η λεγόμενη Βασιλική Γ'). Ξεχωρίζει ιδιαίτερα η κόγχη του ιερού. Στο δάπεδό της διακρίνουμε πολυτελή ψηφιδωτά. Ο διάκοσμός της συμπληρωνόταν από τοιχο-γραφίες, γλυπτά και βιτρώ στα παράθυρα. Δυστυχώς την κατάστρεψε ο σεισμός του 7^{ου} αιώνα, όπως άλλωστε και τον προηγούμενο ναό.

Κατευθυνόμαστε προς τον αρχαιολογικό χώρο που βρίσκεται στα νότια, κάτω από το δρόμο. Κάτω περίπου από τη Βασιλική Α' συναντούμε μια **ρωμαϊκή δεξαμενή** νερού, που μετατράπηκε αργότερα σε λατρευτικό χώρο. Η παράδοση λέει ότι, όταν ο Απόστολος Παύλος ήρθε να κηρύξει το χριστιανισμό, το 49-50μ.Χ., φυλακίστηκε εδώ μαζί με το Σίλα, απελευθερώθηκαν όμως με θαυμαστό τρόπο και ο δεσμοφύλακας τους βαφτίστηκε χριστιανός.

Ο πλακόστρωτος δρόμος που συναντούμε μόλις βρεθούμε σε αυτό το κομμάτι του αρχαιολογικού είναι η σπουδαία ρωμαϊκή **Εγνατία οδός**, που ένωνε το Δυρράχιο με το Βυζάντιο. Μπορούμε ακόμη πάνω του να διακρίνουμε τα αυλάκια από τους τροχούς των αρχαίων αμαξών. Σ' αυτόν το δρόμο οφείλει κατά μεγάλο μέρος η πόλη την ανάπτυξή της, μιας κι ήταν πέρασμα. Και γύρω απ' αυτόν οργανώθηκε το 42π.Χ. η σπουδαία μάχη των Φιλίππων, μεταξύ των

Από τον 6^ο και 7^ο μ.Χ. αιώνα η πόλη αρχίζει να παρουσιάζει σημεία παρακμής. Τα κτίρια καταστρέφονται από σεισμούς και οι κάτοικοι εγκαταλείπουν την πόλη και συγκεντρώνονται στην ακρόπολη. Από τον 8^ο αι. μετατρέπονται σε ισχυρό βυζαντινό φρούριο. Ακολουθεί περίοδος σλαβικών επιδρομών και η παρακμή και εγκατάλειψη ολοκληρώνονται τον 15^ο με την κατάκτηση της περιοχής από τους Οθωμανούς.

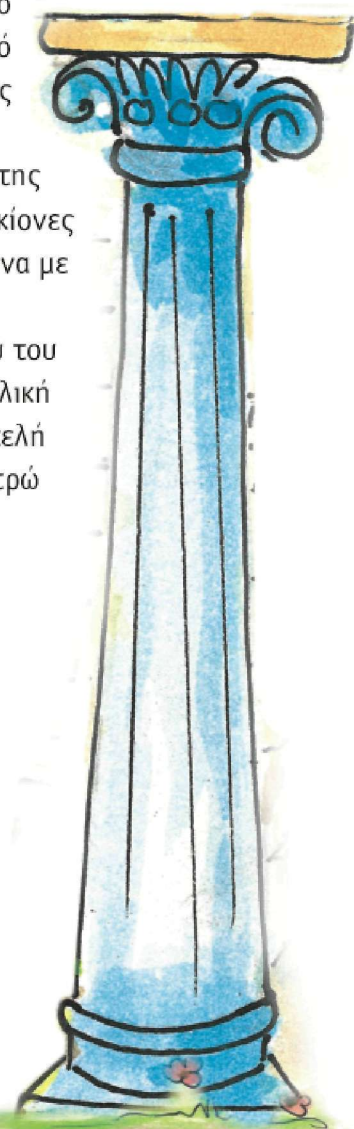
Ξεκινούμε από το χώρο του εκδοτηρίου εισιτηρίων του αρχαιολογικού χώρου. Παίρνουμε το μονοπάτι που μας οδηγεί στ' απομεινάρια ενός σημαντικού πολιτισμού. Πρώτος σταθμός μας ένα σπουδαίο **αρχαίο θέατρο**, από τα πιο μεγάλα της Ελλάδας. Είναι ένα θέατρο πολύ παλιό. Κατασκευάστηκε μάλλον από τον Φίλιππο τον Β'. Φανταστείτε το γεμάτο από κόσμο που διψά για γνώση και ψυχαγωγία. Φωνές γιουχαΐσματα, χειρο-κροτήματα... Κι ύστερα, στα ρωμαϊκά χρόνια να παίρνει τη μορφή αρένας, για να καλύψει τις ανάγκες μιας άλλης εποχής : θηριομαχίες, μονομαχίες, κυνήγια. Παραστάσεις όμως δίνονται εδώ ακόμη και σήμερα κάθε καλοκαίρι.

Συνεχίζουμε τον περίπατο ανάμεσα σε αρχαίες πέτρες και κολόνες. Στην κορυφή του λόφου διακρίνουμε τα **τείχη** της ακρόπολης και έναν βυζαντινό **πύργο**. Τα τείχη ξεκινούν από το λόφο, περιβάλλουν τις πλαγιές του και ένα μεγάλο μέρος της πεδιάδας, φτάνοντας τα 3,5 χλμ μήκος. Πρώτη φάση κατασκευής τους τα χρόνια του Φιλίππου και δεύτερη αυτά του Ιουστινιανού.

Στις πλαγιές, κάτω από τα βράχια της ακρόπολης, υπάρχουν **ιερά** διαφόρων θεοτήτων. Είναι αφιερωμένα σε θεότητες ρωμαϊκές, θρακικές, ανατολίτικες, αλλά δεν λείπει και το σημείο του σταυρού, σύμβολο του Χριστιανισμού. Τα πιο χαρακτηριστικά : το ιερό με τις τρεις κόγχες, το ιερό της Αρτέμιδος με τις 90 παραστάσεις της θεάς σκαλισμένες πάνω στα βράχια.

Αυτό που όμως δεσπόζει στο χώρο εδώ είναι τα ερείπια ενός βυζαντινού ναού, της **Βασιλικής Α'**, όπως τη λένε οι αρχαιολόγοι. Ένα ορθογώνιο με δυο σειρές από 15 κίονες που χωρίζουν το ναό σε τρία μέρη (κλίτη). Βλέπουμε πόσο όμορφα, διακοσμημένα με φύλλα ακάν-θου, είναι τα κιονόκρανα κορινθιακού ρυθμού.

Πολύ κοντά στο αρχαιολογικό Μουσείο έχουμε τα απομεινάρια ενός ακόμη ναού του 6ου μ.Χ. αιώνα, που κι αυτός ανήκει στον τύπο της **Βασιλικής** (η λεγόμενη Βασιλική Γ'). Ξεχωρίζει ιδιαίτερα η κόγχη του ιερού. Στο δάπεδό της διακρίνουμε πολυτελή ψηφιδωτά. Ο διάκοσμός της συμπληρωνόταν από τοιχο-γραφίες, γλυπτά και βιτρώ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Ενεργειακό πρόβλημα - μείωση φυσικών πόρων

Φυσικό κεφάλαιο: να ζούμε από τους τόκους

Από αρκετά χρόνια τώρα, ο άνθρωπος ενεργεί σαν να διαχειρίζεται σταθερά αποθέματα φυσικών πόρων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εξάντλησή τους.

Στα τέλη του 21ου αιώνα έξη στους επτά άνθρωποι θα ζουν στην κατάσταση που βρίσκεται σήμερα ο Τρίτος Κόσμος.

Οι ειδικοί υπολογίζουν ότι από σήμερα μέχρι το 2025 θα υπάρξει διπλασιασμός της κατανάλωσης και τετραπλασιασμός μέχρι το 2075. Θα υπάρξει επίσης και αναδιανομή των τωρινών πηγών ενέργειας, καθώς το ποσοστό του πετρελαίου θα κατέβει από 40% σε 20% και εκείνο της πυρηνικής ενέργειας θα περάσει από 3% σε 15% ή περισσότερο. Εκτός από το πρόβλημα του νερού και το φαινόμενο της ερημοποίησης είναι σήμερα προ των πυλών 25 δισεκατομμύρια τόνοι εδάφους χάνονται κάθε χρόνο εξαιτίας της υπερβολικής διάβρωσης. Το 40% των τροπικών δασών απειλούνται με εξαφάνιση τα επόμενα 50 χρόνια. Στα επόμενα 20 χρόνια περισσότερο από 1 δισεκατομμύριο άνθρωποι θα υποφέρουν από έλλειψη καύσιμου ξύλου. Βλέπουμε λοιπόν ότι η

εξέλιξη της ανθρωπότητας συμβαδίζει με τη ραγδαία εξάντληση των φυσικών πόρων. Ο απλός πολίτης είναι αυτός που θα υποστεί τις συνέπειες της περιβαλλοντικής κρίσης. Θα επιτρέψει κάποιος να αποφασίζουν γι' αυτόν στο όνομά του; - Αν όχι, πρέπει να αντιδράσει.

Φαινόμενο του θερμοκηπίου

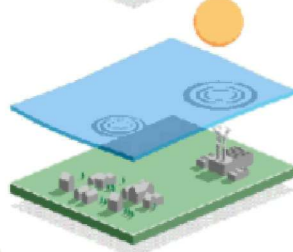
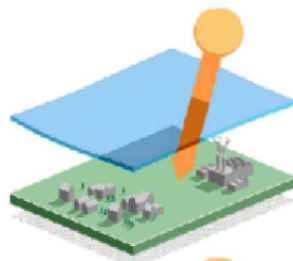
Τα τελευταία χρόνια λέγοντας φαινόμενο θερμοκηπίου δεν αναφερόμαστε στη φυσική διεργασία, αλλά στην έξαρση αυτής, λόγω της ρύπανσης της ατμόσφαιρας από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες (βιομηχανίες, αυτοκίνητα καύση του πετρελαίου, του κάρβουνου και άλλων ορυκτών καυσίμων- αυξανόμενη χρήση λιπασμάτων) αλλά και των πυρκαγιών και της μείωσης των δασών.

Υπολογίζεται ότι η μέση θερμοκρασία της Γης έχει αυξηθεί κατά 0,5 με 0,6°C από το 1880, λόγω της έξαρσης του φαινομένου και μέχρι το έτος 2100, εάν δεν ληφθούν μέτρα, η αύξηση της θερμοκρασίας θα είναι από 1,5 έως 4,5°C.

Πώς δημιουργείται το πρόβλημα με εικόνες

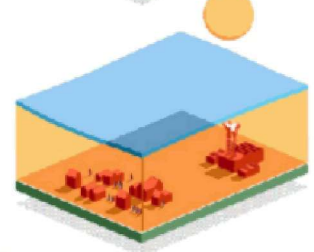
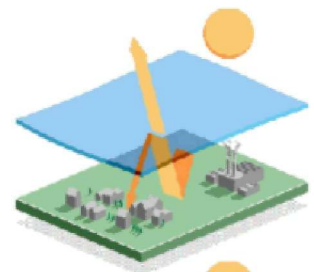
Οι υδρατμοί, το διοξείδιο του άνθρακα και μεθάνιο σχηματίζουν ένα φυσικό διαχωριστικό γύρω από τη Γη. Η καύση ορυκτών καυσίμων έχει οδηγήσει στην αύξηση του ποσού του CO₂ αλλά και άλλων αερίων όπως το μεθάνιο και οξείδια του αζώτου, που εκλύονται στην ατμόσφαιρα.

Η επιφάνεια της Γης θερμαίνεται από τον ήλιο. Καθώς θερμαίνεται, ανακλά πίσω προς την ατμόσφαιρα θερμότητα.

Περίπου το 70% της ενέργειας του ήλιου, ακτινοβολείται προς τα πίσω, στο διάστημα. Αλλά κάποιο ποσό της υπέρυθρης ακτινοβολίας παγιδεύεται από τα αέρια του θερμοκηπίου, που θερμαίνουν ακόμη περισσότερο την ατμόσφαιρα.

Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, η Γη να διατηρείται θερμή και να εμφανίζεται το φαινόμενο της ζωής. Αλλά οι αυξημένες ποσότητες των εκπομπών των αερίων, αλλάζουν την ισορροπία του σύνθετου αυτού συστήματος, προξενώντας την παγκόσμια άνοδο της θερμοκρασίας.

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΜΩΣ ΟΙ ΔΥΟ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ

1. Η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας της γης προκαλεί ξηρασίες και μετακίνηση των ζωνών βροχόπτωσης από τον ισημερινό προς βορρά. Έτσι αρχίζει η ερημοποίηση του κατώτερου τμήματος της εύκρατης ζώνης.

2. Η αύξηση της στάθμης της θάλασσας λόγω του προοδευτικού λιώσιματος των πάγων που είναι συγκεντρωμένοι στους πόλους της γης.

ΕΤΣΙ ΘΑ ΣΩΣΟΥΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ!

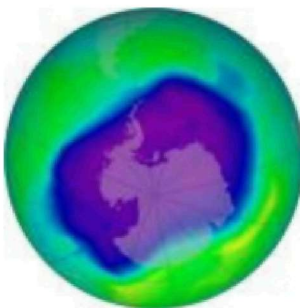
Το διοξείδιο του άνθρακα είναι το αέριο που ευθύνεται περισσότερο από όλα τα άλλα για το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Τη μισή ποσότητα την παράγουμε εμείς οι ίδιοι με τις καθημερινές μας δραστηριότητες.

Μπορούμε να περιορίσουμε την υπερθέρμανση του πλανήτη αλλάζοντας απλώς τις συνήθειές μας; Ναι, αρκεί να εξοικονομήσουμε ενέργεια. Με τον τρόπο αυτό θα ανακουφίσουμε αφενός την τσέπη μας και αφετέρου θα παραδώσουμε έναν πιο καθαρό πλανήτη στα παιδιά μας. Το σπίτι μας, με όλες τις οικιακές συσκευές και το σύστημα θέρμανσης, είναι υπεύθυνο για την εκπομπή περίπου 6,5 τόνων διοξειδίου του άνθρακα τον χρόνο.

Αν αλλάξουμε έστω και ελάχιστα τις συνήθειές μας, μπορούμε να προστατεύσουμε το περιβάλλον και να μειώσουμε τα έξοδα του σπιτιού μας. Για παράδειγμα:

- Αγοράζουμε μη ενεργοβόρες ηλεκτρικές συσκευές
- Η ιδανική θέρμανση δεν πρέπει να ξεπερνά τους 20 βαθμούς Κελσίου, ενώ στην κρεβατοκάμαρα οι 18 βαθμοί είναι αρκετοί, αφού ζεσταινόμαστε από τα παπλώματα. Αν τηρούσαμε αυτόν τον κανόνα θα μειώναμε κατά 30% το κόστος και τα καυσάεργα. Κάθε επιπλέον βαθμός αυξάνει την κατανάλωση κατά 10%.

Η ΤΡΥΠΑ ΤΟΥ ΟΖΟΝΤΟΣ

Η γη, όπως πολλοί ξέρουμε, περιβάλλεται από την ατμόσφαιρα. Το περίβλημα της ατμόσφαιρας ονομάζεται όζον.

Το όζον λειτουργεί ως "γυαλί ηλίου" για τη γη μας, δηλαδή την προστατεύει από τις βλαβερές ακτινοβολίες του ήλιου. Οι ακτινοβολίες αυτές μπορούν να προκαλέσουν καρκίνους του δέρματος, βλάβες στους οφθαλμούς και σημαντικές ζημιές στα οικοσυστήματα και τη γεωργία.

Καταστρέφοντας το όζον επιτρέπουμε σε περισσότερες ακτινοβολίες να "εισβάλλουν" στον αέρα. Έτσι, οι θερμοκρασίες γίνονται υψηλότερες, και φτάνουμε στο φαινόμενο του "ζεστού χειμώνα".

ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ Η ΤΡΥΠΑ ΤΟΥ ΟΖΟΝΤΟΣ

Κύρια αιτία για την τρύπα του όζοντος θεωρείται η επίδραση των χλωροφθοροανθράκων (CFC's) στο όζον.

Τα CFC's χρησιμοποιούνται σε ψυκτικά μηχανήματα (Freon), αεροζόλ και τα προωθητικά αέρια των σπρέι, καθώς και τα διάφορα διογκωτικά για την κατασκευή πλαστικών. Τέλος το όζον καταστρέφεται και από τα αέρια των αεριοποιημένων αεροπλάνων.

Ρύπανση του νερού

Τι είναι ρύπανση του νερού;

Ρύπανση του νερού είναι κάθε ουσία που εμποδίζει την κανονική χρήση του νερού. Η ρύπανση χωρίζεται σε δυο κατηγορίες: την άμεση ρύπανση, δηλαδή αυτή που μπορούμε να τη δούμε όπως τα τοξικά απόβλητα που σκοτώνουν αμέσως τα ψάρια και την έμμεση ρύπανση, δηλαδή που δεν είναι ορατή και σιγά σιγά προκαλούνται αλλαγές στα είδη που βρίσκονται στο νερό.

Πηγές ρύπανσης νερού:

Οι σπουδαιότερες πηγές ρύπανσης, οι οποίες επιβαρύνουν κατ' αρχήν τα επιφανειακά νερά και στη συνέχεια τους υπόγειους υδροφόρους ορίζοντες, μπορεί να ταξινομηθούν στις εξής κατηγορίες:

- Αστικά λύματα, τα οποία είναι τα ακάθαρτα νερά πόλεων και οικισμών
- Βιομηχανικά υγρά απόβλητα, που μπορεί να και να περιέχουν και επικίνδυνα ή και τοξικά στοιχεία.
- Αέριοι ρύποι, οι οποίοι προσκολλώνται σε αιωρούμενα σωματίδια και καταλήγουν στην ατμόσφαιρα, στο έδαφος και στο νερό.
- Ρύπανση από πετρελαιοειδή
- Γεωργικά υγρά απόβλητα, δηλαδή, τα νερά απορροής εντατικά καλλιεργούμενων εκτάσεων που μπορεί να περιέχουν λιπάσματα ή και φυτοφάρμακα.
- Κτηνοτροφικά υγρά απόβλητα, τα υγρά απόβλητα που προέρχονται από μεγάλες ή μικρότερες μονάδες εκτροφής ζώων.
- Όξινη βροχή εξαιτίας της ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή κατακρήμνισης των αέριων ρύπων με τη βροχή, το χιόνι, τον άνεμο ή λόγω βαρύτητας.

θαλάσσια ρύπανση από πετρέλαιο

νεκρά ψάρια λόγω ρύπανσης

υπερβολική ανάπτυξη του φυτοπλαγκτόν λόγω ευτροφισμού

Επιπτώσεις της ρύπανσης του νερού

Μείωση του οξυγόνου που είναι διαλυμένο στο νερό

Όσο αυξάνεται η ρύπανση των νερών και ανεβαίνει η θερμοκρασία τους, τόσο μειώνεται το διαλυμένο οξυγόνο. Οι συνέπειες μπορεί να είναι καταστροφικές για τους περισσότερους υδρόβιους οργανισμούς, αφού κινδυνεύουν από ασφυξία. Έτσι, η ρύπανση με αστικά λύματα ή άλλα απόβλητα, που περιέχουν οργανικό φορτίο, μπορεί να απειλήσει με καταστροφή ένα ολόκληρο υδατικό οικοσύστημα.

Ευτροφισμός των νερών

Πρόκειται για τη ρύπανση των νερών με ανόργανα άλατα που περιέχουν άζωτο και φωσφόρο, που προέρχονται από λιπάσματα, απόβλητα κτηνοτροφικών και πτηνοτροφικών μονάδων, απορρυπαντικά και ορισμένα βιομηχανικά απόβλητα

Ρύπανση υπόγειων νερών

Η κατάληξη αστικών λυμάτων, ξεπλυμάτων εδάφους από εντατική χρήση χημικών λιπασμάτων, αλλά και κτηνοτροφικών αποβλήτων στον υπόγειο υδροφόρο ορίζοντα έχει ως κύριο αποτέλεσμα την αύξηση της συγκέντρωσης των νιτρικών αλάτων. Εξαιτίας αυτής της ρύπανσης, τα υπόγεια νερά γίνονται επικίνδυνα για τον άνθρωπο και τους ζωικούς οργανισμούς.

Ρύπανση πόσιμου νερού

Περίπου 1200 χημικά είδη, που περιέχουν 230 δραστικές ουσίες κυκλοφορούν στο εμπόριο και χρησιμοποιούνται στις καλλιέργειες ως φυτοφάρμακα, λιπάσματα ή ζιζανιοκτόνα. Πολλά από τα φυτοφάρμακα είναι ιδιαίτερα ανθεκτικά στο χρόνο και γι' αυτό εξαιρετικά επικίνδυνα, όταν καταλήγουν στο νερό.

ΟΞΙΝΗ ΒΡΟΧΗ

Τι είναι η Οξινή βροχή;

Η όξινη βροχή είναι οτιδήποτε πέφτει από τον ουρανό πάνω στον πλανήτη μας, η βροχή, το χιόνι, η υγρασία και που είναι αφύσικα όξινα. Προκαλείται από τη σημερινή βιομηχανία που χρησιμοποιεί πολλές χημικές ουσίες για να κατασκευάζει διάφορα προϊόντα. Λόγω της δυσκολίας και του κόστους των προϊόντων, πολλές χημικές ουσίες εκπέμπονται συχνά στην ατμόσφαιρα, με ελάχιστη ή καμία επεξεργασία.

Επιπτώσεις

Η όξινη βροχή προκαλεί το θάνατο των λιμνών μας, των ποταμών μας, της άγριας ζωής και επιπλέον βλάπτει τους ανθρώπους. Επίσης προκαλεί άλλα προβλήματα που είναι πολύ σοβαρά όπως η ελευθέρωση του αργιλίου και του μολύβδου στις παροχές του νερού μας. Υποφέρουμε δυστυχώς λόγω αυτής.

ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ

Σκουπίδια. Χιλιάδες σκουπίδια. Σκουπίδια στους δρόμους, στα πάρκα, στις παραλίες, στα σπίτια στα σχολεία... **Όχι!** Μην κλείνετε τη μύτη σας, αλλά ανοίξτε τα μάτια σας και κοιτάξτε τα καλύτερα. Πόσα απ' αυτά θα μπορούσαν να μην είχαν πεταχτεί για να επαναχρησιμοποιηθούν; Πόσα απ' αυτά θα μπορούσαν να αποτελέσουν τις πρώτες ύλες για την παραγωγή νέων προϊόντων; Πόσα θα μπορούσαν να είχαν ανακυκλωθεί;

Κι όμως, καθένας από μας παράγει περίπου 1 κιλό σκουπίδια κάθε μέρα. Στην Ελλάδα κάθε χρόνο παράγονται περίπου 3 εκατομμύρια τόνοι σκουπιδιών, αριθμός ικανοποιητικός ώστε η εθνική οδός Αθήνας - Θεσσαλονίκης μήκους 500 χιλιομέτρων και πλάτους 35 μέτρων να γεμίσει από σκουπίδια. Πάνω από 10.000 ψάρια πεθαίνουν κάθε μέρα στη Μεσόγειο, επειδή καταπίνουν κατά λάθος πλαστικά ή άλλα υλικά που απ' τον άνθρωπο καταλήγουν στη θάλασσα. Κατά τον ίδιο τρόπο πεθαίνουν χιλιάδες πουλιά και θηλαστικά.

Ο όγκος των σκουπιδιών αυξάνει, ενώ εμείς σπαταλάμε πρώτες ύλες και ενέργεια και επιβαρύνουμε ακόμα περισσότερο το περιβάλλον. Σχεδόν δήποτε πετάμε με ευκολία στο σκουπιδοτενεκέ, μπορεί να ξαναχρησιμοποιηθεί και σε πολλές περιπτώσεις να ανακυκλωθεί. Μέσα τα σκουπίδια κρύβονται τεράστια ποσά ενέργειας και πρώτων υλών, **γι' αυτό τα σκουπίδια ... δεν είναι για πέταμα!**

Ποιος είναι όμως ο πιο φτηνός και αποτελεσματικός τρόπος για τη διεύθυνση του προβλήματος των απορριμμάτων; είναι να παράγουμε λιγότερα. (ΠΡΟΛΗΨΗ) Αυτό μπορεί να γίνει, αν είμαστε λιγότερο καταναλωτικοί και αν επιλέγουμε προϊόντα 'δίκως σκουπίδια'(π.χ. συσκευασίες), προϊόντα της καθαρής τεχνολογίας, φιλικά προς το περιβάλλον. Έτσι θα δίνουμε και το κίνητρο και στους κατασκευαστές για την παραγωγή πιο «πράσινων» αγαθών.

οτι

Οι κλιματικές αλλαγές είναι το μεγαλύτερο περιβαλλοντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης.

Η υπερθέρμανση του πλανήτη, απόρροια του φαινομένου του θερμοκηπίου, οδηγεί συστηματικά τα τελευταία χρόνια σε κλιματικές αλλαγές, που αν δεν αντιμετωπιστούν με αποτελεσματικό τρόπο, στο μέλλον θα ενταθούν, με αποτέλεσμα να θέσουν σε κίνδυνο την ευημερία των ανθρώπων και την επιβίωση φυτών και ζώων σε όλο τον κόσμο.

Πολλοί επιστήμονες έχουν εκφράσει την άποψη ότι η κατάσταση είναι μη αναστρέψιμη.

Υπολογίζει ότι, εάν η ρύπανση της ατμόσφαιρας συνεχισθεί με τους ίδιους ρυθμούς, το 2100 η στάθμη των υδάτων της θάλασσας θα αυξηθεί από 9 έως και 88 εκατοστά και η μέση θερμοκρασία θα αυξηθεί από 1,5 έως και 5,5 βαθμούς Κελσίου. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία η στάθμη των υδάτων της θάλασσας θα ανέβει έως και 88 εκατοστά.

Σύμφωνα με ορισμένες μελέτες εκατοντάδες χιλιάδες είδη ζώων θα αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο εξαφάνισης μέχρι το 2050 λόγω των κλιματικών αλλαγών.

Υπάρχει όμως και η αισιόδοξη που υποστηρίζει ότι αν και ο πλανήτης ασθενεί, υπάρχει ακόμα ο χρόνος αλλά και οι λύσεις. Η συμβολή των πολιτών, στην καταπολέμηση του φαινομένου του θερμοκηπίου και στην αντιστροφή του κλίματος, μπορεί να γίνει μέσα από μικρές αλλαγές στην καθημερινότητα τους. Με απλές δράσεις και χωρίς να αλλάξει η ποιότητα της ζωής μας, μπορούμε να συμβάλουμε και εμείς με τον δικό μας τρόπο στην επιβίωση της Γης.

Η αναστροφή της τωρινής κλιματολογικής κατάστασης πρέπει και επιβάλλεται να αποτελέσει την παρακαταθήκη των σημερινών γενιών στις μελλοντικές. Αλλιώς, αργά αλλά σταθερά, ο γαλάζιος πλανήτης μας από παράδεισος θα μετατραπεί στην "κόλαση" του ανθρώπινου είδους.

Προτάσεις
Λύσεις

Λιτή
αυτή ζωή

Όχι
στην
υπερκατανάλωση

Όχι
ουσκενασίες

Ναι
στα χίμα
προϊόντα

Όχι στα
προϊόντα
μιας χρήσης

Όχι
πλαστικές
σακούλες

Ναι στα
βιολογικά
προϊόντα

Ναι στα
ντόπια
προϊόντα

Όχι
στη σπατάλη
ενέργειας

Ναι
στη μείωση της
χρήσης μέσω
μεταφοράς

Όχι στα
μεγάλα
εντυπωσιακά
φροντά και
λαχανικά...

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΈΛΛΗΝΑ

Ένας αρχαίος Έλληνας (μεταμφιεσμένος) μεταφέρει τα παιδιά στην αρχαία εποχή, βάζει τον προβληματισμό και δίνει την αφορμή για την έναρξη του κυρίως προγράμματος.

Δημιουργούμε μια υποβλητική ατμόσφαιρα στην αίθουσα με σβήσιμο των φώτων και άναμμα κεριών. Ένας εκπαιδευτικός φοράει ένα πανί (π.χ. λινάτσα), ένα στεφάνι ελιάς στο κεφάλι, παίρνει ένα κοντάρι στο χέρι και περιμένει τα παιδιά.

Όταν αυτά μπαίνουν στην αίθουσα (ανά ομάδα), τούς μιλά χαμηλόφωνα και τους λέει πως είναι ένας αρχαίος Έλληνας που με τη μηχανή του χρόνου μεταφέρθηκε στην εποχή μας. Εκφράζει ακόμη την έκπληξή του γιατί βρέθηκε σε έναν κόσμο που δε γνωρίζει κι όλα του φαίνονται παράξενα.

Τους δίνει λοιπόν σε ένα καρτελάκι τα υλικά που στην εποχή του χρησιμοποιούσαν για να φτιάξουν τη ζωή τους, δηλαδή τον υλικό πολιτισμό τους (ξύλο, χώμα, πέτρα, νερό, χόρτα, καλάμια, βαμβάκι, λινάρι...).

Στη συνέχεια τούς ζητά να βρουν πού το καθένα από αυτά μπορούσε να χρησιμοποιηθεί κι έπειτα να κάνουν τη σύγκριση με τα υλικά που σήμερα χρησιμοποιούνται για τους αντίστοιχους σκοπούς (π.χ. μπετόν, πετρέλαιο- πλαστικό- αφρολέξ- πολυεστέρας, πίσσα, αλουμίνιο...).

Οι μαθητές-μαθήτριες ανά ομάδες αναπαριστούν την αρχαία εποχή με δημιουργία κειμένου, δραματοποίησης ή εικαστικών.

Έτσι σιγά-σιγά μπαίνουν στο θέμα και διακρίνουν ήδη τις επιπτώσεις που έχει ο σύγχρονος τρόπος ζωής και η υπερκατανάλωση στο περιβάλλον.

Οδηγίες για καρτέλες Πριν & Τώρα

Αν έχουμε αριθμό παιδιών ίσο με τις καρτέλες, τις μοιράζουμε τυχαία στα παιδιά (Διαφορετικά τις απλώνουμε εμείς κατευθείαν πάνω σε ένα πανί στο πάτωμα.) Απλώνουμε στο πάτωμα ένα πανί και πάνω βάζουμε τους τίτλους ΠΡΙΝ-ΤΩΡΑ.

Ζητούμε από τα παιδιά να έρχονται με τη σειρά και να τοποθετούν την καρτέλα που έχουν εκεί που ταιριάζει. Ύστερα τις τακτοποιούμε ανάλογα με τη θεματική τους σε ζεύγη που αφορούν:

- τον τρόπο καλλιέργειας- παραγωγής
- τη μεταφορά των προϊόντων προς την αγορά
- την αποθήκευση- συντήρηση των προϊόντων
- τα συσκευασμένα και χύμα προϊόντα
- τα οικιακά σκεύη και τα υλικά από τα οποία προέρχονται
- τη μεταφορά τους από την αγορά στο σπίτι
- την ψυχαγωγία - παιχνίδια
- τις συνέπειες καταπόνησης όλων των
- παραπάνω στο περιβάλλον.

Για κάθε ένα θέμα από τα εικονιζόμενα και αναγραφόμενα στις καρτέλες γίνεται φυσικά συζήτηση, μέχρι ολοκληρωθεί η σύγκριση και να οδηγηθούμε στο τελικό συμπέρασμα. Στη συνέχεια τα παιδιά αρχίζουν να προτείνουν λύσεις, αφού τους τεθεί ίσως το ερώτημα: και τώρα τι να κάνουμε, μπορούμε να γυρίσουμε πίσω στο χρόνο και να ζούμε όπως οι αρχαίοι; Σιγά-σιγά έτσι οδηγούμε τα παιδιά στο ότι πρέπει να υιοθετήσουμε όλοι έναν πιο λιτό και απλό τρόπο ζωής, να αλλάξουμε συνήθειες, να καταναλώνουμε όσο γίνεται λιγότερο, να αποφεύγουμε τις συσκευασίες, να προτιμούμε τα ντόπια προϊόντα γιατί έτσι γλιτώνουμε και τη ρύπανση από τις μεταφορές, να αποφεύγουμε τις πλαστικές σακούλες και τα είδη μιας χρήσης, να προτιμούμε τα βιολογικά προϊόντα και άλλα παρόμοια.

Οδηγίες για το παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού

Σκοπός του παιχνιδιού είναι τα παιδιά να τριγυρίσουν, να κινηθούν στον αρχαιολογικό χώρο και έτσι να ξεναγηθούν σ' αυτόν και να οδηγηθούν στα αρχαία μαγαζάκια.

Ο εκπαιδευτικός πηγαίνει νωρίτερα στον αρχαιολογικό χώρο και κρύβει τα φιδάκια ή τα τηλεφωνάκια με τις οδηγίες (μπορούν να κολληθούν στο πίσω μέρος ή να γραφούν με μαρκαδόρους στη μπροσπινή πλευρά).

Όταν τα παιδιά φτάσουν και αφού πληροφορηθούν λίγα πράγματα σχετικά με την ιστορία των Φιλίππων, τους δίνουμε το χάρτη-κάτοψη του αρχαιολογικού, τον προσανατολισμό, καθώς και τις

πρώτες οδηγίες και το παιχνίδι ξεκινά.

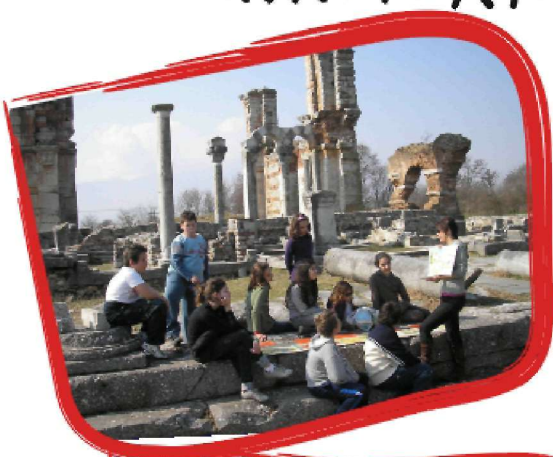
Η μια ομάδα κινείται προς τα δεξιά, ενώ η άλλη προς τα αριστερά πάνω στην Εγνατία οδό.

Τα παιδιά διαβάζουν σε κάθε σημείο-σταθμό τις οδηγίες και ψάχνουν για το επόμενο κάθε φορά μήνυμα.

Στο τέλος, στα μαγαζάκια (αρχαία αγορά), όπου τους περιμένουν οι φιγούρες του Φιλόνικου ή της Αυρηλίας (ήρωες της ιστορίας), σε διαφορετικό μαγαζάκι για την κάθε ομάδα, συνεχίζεται το πρόγραμμα.

Οδηγίες για καρτέλες αντιστοίχισης εικόνων-κειμένου

Δίνουμε στα παιδιά τις καρτέλες με τις εικόνες όπως και τις καρτέλες με το κείμενο της ιστορίας ανακατεμένες. Θα πρέπει να τις βάλουν στη σωστή σειρά, προσέχοντας κάποιες λεπτομέρειες που έχουν να κάνουν με την ώρα, τις κινήσεις των προσώπων ή τις δραστηριότητές τους.

Έπειτα θα πρέπει να αντιστοιχίσουν τις εικόνες με το κείμενο που τους ταιριάζει και τέλος να διαβάσουν ολοκληρωμένη την ιστορία. Ακολουθεί συζήτηση πάνω σε όλες τις πληροφορίες που τους δόθηκαν μέσω της ιστορίας, γίνονται οι συγκρίσεις με το σύγχρονο τρόπο ζωής, κατανάλωσης και διαχείρισης της αγοράς.

Τα παιδιά συμπληρώνουν τα φύλλα εργασίας και παρουσιάζουν τα μηνύματά τους ανά ομάδα, με εικαστικά, δραματοποιήσεις, παιχνίδια ρόλων κ.α. (Το τελευταίο αυτό κομμάτι για τα μεγάλα παιδιά πραγματοποιείται συνήθως μετά την επίσκεψη στη σύγχρονη αγορά, την έρευνα και τις συνεντεύξεις)

Οδηγίες για τις συνεντεύξεις

Για να κατανοήσουν τα παιδιά καλύτερα τη λειτουργία της σύγχρονης αγοράς και να μπορέσουν να κάνουν συγκρίσεις με την αρχαία αγορά, καλό θα ήταν να βγουν στο πεδίο και να πραγματοποιήσουν έρευνα-συνεντεύξεις.

Αρχικά η ομάδα δημιουργεί το ερωτηματολόγιο, έχοντας στο μυαλό το θέμα και τους στόχους της δραστηριότητας.
(Ενδεικτικά σας παραθέτουμε κάποια ερωτηματολόγια)

θα ήταν να συνέντευξη στην τάξη.

Πριν από την πραγματοποίηση της έρευνας οι μαθητές για να εξοικειωθούν με τη συνέντευξη καλό διοργανώσουμε μια εικονική

Τέσσερα παιδιά αναλαμβάνουν τους ρόλους: αυτού που κάνει τις ερωτήσεις, αυτού που απαντάει και των παρατηρητών που κάνουν την καταγραφή των απαντήσεων.

Ακολουθεί η πραγματοποίηση της έρευνας στα μαγαζιά και κατά την επιστροφή στην τάξη η αποδελτίωση και διεξαγωγή των συμπερασμάτων που προέκυψαν.

Οδηγίες για παιχνίδια ρόλων

Στα παιδιά αρέσει συχνά να δραματοποιούν καταστάσεις φανταστικές ή πραγματικές, να φτιάχνουν σενάρια και να αναλαμβάνουν ρόλους που τους παίζουν με αφοσίωση. Μιλούν μόνο τους, κάνουν φίλους τα παιχνίδια τους, μιμούνται, γίνονται ηθοποιοί.

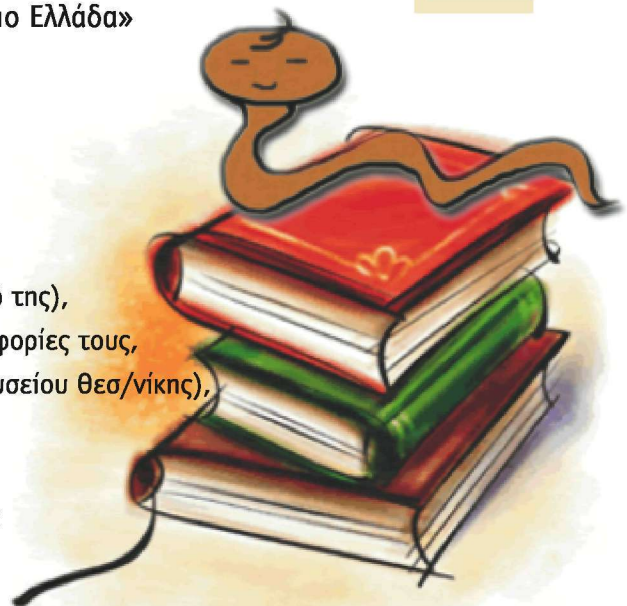
Αυτή η φυσική τάση αξιοποιείται με τα παιχνίδια ρόλων, καθώς οι μαθητές βιώνουν στην τάξη καταστάσεις που συμβαίνουν στον έξω κόσμο, τον κόσμο των μεγάλων. Με το παιχνίδι ρόλων αναπαριστούμε ένα φαινόμενο της πραγματικότητας, προσπαθώντας να το κάνουμε να μοιάζει όσο γίνεται περισσότερο με αυτό. Στα παιχνίδια ρόλων είναι απαραίτητο αυτοί που συμμετέχουν να “μπούνε” σε κάποιο ρόλο, να αυτοσχεδιάσουν με βάση κάποια δεδομένα που θα ανταποκρίνονται στη συγκεκριμένη κατάσταση. Το βασικό είναι να κατανοήσει τη θέση του ατόμου που υποδύεται. Μέσα από

τη δραματοποίηση μιας κατάστασης χρησιμοποιούνται διαφορετικοί κοινωνικοί παράγοντες ή ομάδες, μελετώνται τα κοινά σημεία και οι διαφορές τους, αναδεικνύονται οι συγκρούσεις, εκφράζονται οι απόψεις και τα συναισθήματα και αναζητείται η καλύτερη δυνατή λύση. Εμπυχώνοντας έναν ρόλο ταυτίζονται με το υποδύόμενο πρόσωπο κι εύκολα αποτυπώνονται στην ψυχή και στο μυαλό τους αξίες και γνώσεις που επιζητείται να αποκτήσουν.

Στο συγκεκριμένο παιχνίδι, χωρίζουμε τους μαθητές σε 2- 4 ομάδες και στην κάθε ομάδα δίνουμε την καρτέλα με το ρόλο που θα υποδυθούν τα μέλη της. Ορίζεται ένας συντονιστής (εκτός ομάδων) που θα είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία της συζήτησης και την τήρηση του χρόνου ομιλίας κάθε μέλους. Δίνεται κάποιος χρόνος προετοιμασίας συζήτησης των μελών της ομάδας για τη δημιουργία των επιχειρημάτων τους. Το παιχνίδι ξεκινά. Αφού οι ομάδες εκθέσουν όλα τους τα επιχειρήματα, ακολουθεί το κομμάτι με τις λύσεις που προτείνουν τα παιδιά πάνω στο συγκεκριμένο θέμα και τις λήψεις αποφάσεων.

Γούναρη Γ., Αρχαιολογικός οδηγός Φιλίππων
Κουκούλη Χ., Αρχαιολογικός οδηγός Φιλίππων
Πρόγραμμα Μελίνα, Ο κόσμος της αρχαιότητας :
εκπαιδευτικός φάκελος «η αρχαία αγορά των Αθηνών»
Πρόγραμμα Μελίνα, «η ζωή μιας πόλης Φίλιπποι» (Παρασκευή Γιούνη),
Πρόγραμμα Μελίνα «ψηφίδες του Βυζαντίου»
Πρόγραμμα Μελίνα, Η Αρχαία Αγορά Θεσ/νίκης : Ιστορία και Τοπογραφία
Εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο αρχαίο θέατρο των Φιλίππων του ΤΔΠΕΑΕ
Robert Flaceliere , «Δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων»,
Αθήνα εκδ. Παπαδήμας, 1999
Λαζαρίδη Δημ., εφόρου αρχαιοτήτων, Οι Φίλιπποι, Θεσσαλονίκη 1956
GEORGES LE RIDER, Bibliotheque Nationale Ecole Pratique des Hautes Etudes,
PARIS
HARRY J. DELL, καθηγητής Ιστορίας του Πανεπιστημίου VIRGINIA των ΗΠΑ
Νικόλαος Μάρτης, «Η πλαστογράφηση της Ιστορίας της Μακεδονίας»
J. R. ELLIS, Senior Lecturer των κλασικών σπουδών του Πανεπιστημίου Μόνασι
της Αυστραλίας
Εκδόσεις Ακαδημίας Αθηνών
Κοκκίνου, καθηγήτριας Ακαδημίας Αθηνών, Βαλκανικοί πόλεμοι
Καμαρινού Δ., «Βιωματική μάθηση στο σχολείο»
Δημητριάδη Γ., Σημειώσεις για τις βραχογραφίες
Παπαδόπουλος Θεόδωρος, Καϊτετζίδης Αλέξανδρος,
«Μελέτη κατασκευής μονοπατιού παρατήρησης στη θέση Πλατανεώνα Π. Καβάλας»
«Σέλιανη- Μεσόρεμα Φίλιπποι. Ένας Αιώνας»,
Έκδοση του Πολιτιστικού Συλλόγου Φιλίππων, 1999
Τεύχη Δήμου Φιλίππων: «Πηλός, η πύλη της ομορφιάς και της υγείας»,
«Λασπόλουτρα Κρηνίδων: φύση, υγεία, ιστορία»
Χριστοφόρου Στέλλας και Θεοδώρου Άντρια,
Πηγές και επιπτώσεις της ρύπανσης των νερών
Χατζηλαζαρίδη Λ. , «Προϊστορικά Βραχογραφήματα στη Βόρειο Ελλάδα»
Διαδίκτυο
http://ec.europa.eu/environment/youth/index_el.html
www.ceh.ac.uk
Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε για τη συμβολή τους
στη δημιουργία αυτού του εκπαιδευτικού πακέτου τους :
Τη Γαλλική Αρχαιολογική σχολή Αθηνών (για το φωτογραφικό υλικό της),
τον κ. Γ. Γούναρη και την κ. Χ. Κουκούλη για τις πολύτιμες πληροφορίες τους,
τον κ. Απόστολο Μπoσβέλη, την κ. Σακαλή (του αρχαιολογικού μουσείου Θεσ/νίκης),
την κ. Λίτσα Στεργιοπούλου και τον κ. Απόστολο Κλωτσοτήρα,
μέλη της Περιβαλλοντικής Πρωτοβουλίας Μαγνησίας,
την κ. Κουτσού Μαρίνα, τον κ. Κοκκινίδη Τάσο και το ΚΠΕ Έδεσσας

Επιμέλεια Έκδοσης:

Τα μέλη της παιδαγωγικής ομάδας του ΚΠΕ Φιλίππων

Ελένη Τουλιοπούλου, Κωνσταντίνα Καστράνη

Παναγιώτης Παπάζογλου, Σμαράγδα Μελαδιανού, Στυλιανός Λαζαρίδης

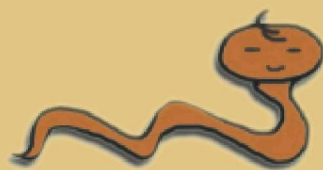
Κείμενα τεύχους:

Σμαράγδα Μελαδιανού

Δημιουργικό:

Θώμη Αγγέλου - www.thomiaggelou.gr

ISBN978-960-98181-2-4

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
αεικίνηση στην μαθητική της πρόοδος
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ - ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Όλα είναι θέμα Παιδείας